

**INTEGRERING FOR Å SKAPE BOLYST PÅ FROSTA –
SLUTTRAPPORT - BOLYSTPROSJEKTET**

FROSTA KOMMUNE, 2013-2016

1 - BAKGRUNN FOR PROSJEKTET :

Frosta kommune er en utpreget landbrukskommune der vel 25% av den yrkesaktive befolkninga har landbruk som sin hovednæring. For å ha flere «ben å stå på» ønsker Frosta å tiltrekke seg flere innbyggere og skape et mer variert næringsliv i kommunen. Som et ledd i dette satser Frosta kommune på sentrumsutvikling og identitets- og omdømmebygging. Dette er elementer for å bedre mulighetene for at Frosta skal være et levedyktig og utviklingsorientert samfunn også framover i tid. Samtidig er det å etablere gode sentrumsfunksjoner også en nødvendighet for at kommunen skal være attraktiv for innbyggerne også i framtida.

På Frosta har det de senere årene vært en betydelig tilflytting av utenlandsk arbeidskraft fra land i den østlige del av Europa, der de som har kommet har fått arbeid innenfor grøntsektoren på Frosta. Dette har vært et viktig bidrag for at det innovative produsentmiljøet på Frosta har maktet å øke produksjonen og verdiskapninga innenfor grønnsaksproduksjonen. I starten var det hovedsakelig snakk om sesongarbeidere som kom til Frosta for å arbeide i innhøstingssesongen. Det vi har sett de senere årene er at flere og flere flytter hit fast med familie og etablerer seg som fastboende på Frosta. Der går de inn også i øvrige bransjer i næringslivet på Frosta. Ettersom hele familien bosetter seg i kommunen med egne boliger, betyr det også at nye verdensborgere med flerkulturell bakgrunn blir født, starter i norsk barnehage og fortsetter i norsk skole. Selv om Europa er en forholdsvis homogen del av verden, kan dette gi seg utslag i ulike oppfatninger og erfaringer om hva som er best for familien og barnas oppvekst, noe som i all hovedsak er språklig og kulturelt betinget.

Frosta kommune sin samfunnsdel av kommuneplanen - Frosta 2020, har som et av hovedmålene at Frosta skal bestå som egen kommune med bolyst og livskvalitet for alle. For å oppnå dette er vi avhengig av å skape **bolyst og engasjement**.

Som et ledd i sin bolystsatsing har kommunen siden årtusenskiftet arbeidet for å etablere et livskraftig sentrum i området rundt Alstad. Her er det allerede lokalisert skole, kommunehus, forretninger, spisested, omsorgssenter og eget kulturhus, Magnushallen, som er bygd i tilknytning til skolen og ble tatt i bruk i 2010. Dette anlegget er sentralt for mange av de aktivitetene som foregår på Frosta gjennom hele dagen. Her er også kulturskole og bibliotek.

På bakgrunn av dette ble det sendt søknad til Kommunal og regionaldepartementet og Nord-Trøndelag fylkeskommunen i 2013 om deltakelse i den siste tildelingsrunden av Bolystmidler.

Hovedmålsettinga med Bolystsatsinga fra departementet sin side var – «*Videreutvikle kunnskap om hvordan lokale og regionale utviklingsprosjekter skaper bolyst og attraktive steder*».

Frosta kommune ble tildelt en sum på inntil kr. 1.265.000 fra departementet for å gjennomføre prosjektet – Integrering for å skape bolyst på Frosta. Prosjektet har en total kostnadsramme på kr 2.530.000. Nord-Trøndelag fylkeskommune bidrar til prosjektet med inntil kr. 635.000 i perioden 2013-16, og den kommunale egenandelen er kr. 600.000.

Denne sluttrapporten prøver å gi et bilde av noe av aktiviteten gjennom prosjektperioden. Det har vært en aktiv prosess der fokus fra start til mål er blitt noe endra etter at kartlegging blant de nye innbyggerne pekte på hva de var opptatt av. Det har for eksempel dreid fokus i prosjektet noe fra direkte landbruksretta fokus til flere helhetlige tiltak innenfor oppvekst. Her har arbeid med bevissthet og implementering av rutiner vært viktig.

Samtidig vil også sluttrapporten gi oversikt over at en del store tiltak i prosjektplanen dessverre ikke er gjennomført helt eller delvis. Dette skyldes flere ting, og sluttrapporten kommer inn på det seinere. Dette skyldes i hovedsak at det helhetlige arbeidet med å utvikle sentrum som en inkluderende møteplass med gode fysiske løsninger og aktivitetsuttrykk, ikke er kommet så langt som forutsatt da prosjektet startet.

Dette skyldes hovedsakelig sykemeldinger og manglende kapasitet til å gjennomføre alle oppgaver i kommunens administrasjon. Dette er svært beklagelig, og beskrives nærmere lengre ut i sluttrapporten.

Prosjektleder var også sykemeldt en lang periode i 2015-16, og det har også hatt betydning for framdriften i prosjektet. Dette vises blant anna i prosjektrekningskapet gjennom mindre aktivitet.

2 - HOVEDMÅL MED PROSJEKTET (fra prosjektplanen):

Bidra til bedre integrering av utenlandske arbeidstakere og deres familier som har etablert seg på Frosta samt øke bolysten blant alle innbyggere på Frosta.

Noe av Frosta sitt frodige jordbrukslandskap sett fra lufta

3 - DELMÅL :

- Kartlegge hva som skal til for at innvandrerne trives på Frosta.
Vi vil gjennomføre undersøkelser der vi kartlegger ved hjelp av gruppeintervju og individuelle samtaler med innvandrerne for å avklare hva de ønsker av aktiviteter i lokalsamfunnet. Dette er et viktig grunnlag for å starte en prosess for å gjøre Frosta til en attraktiv bokommune for utenlandsk arbeidskraft med familier.
- Bidra til bevissthet om hva som skaper et godt omdømme for Frosta
Gjennomføre prosesser med bred forankring blant innbyggere, innvandrere og deltidsfrostinger for å avstemme hva de ønsker fastboende og tilreisende skal forbinde med Frosta.
- Skape felles treffpunkt der innvandrere blir utfordret til å lære seg å kommunisere på norsk.
- Lage opplegg for lag og foreninger der de får muligheter til å presentere sine aktiviteter for innvandrerne på Frosta. Lage et opplegg der innvandrerne får mulighet til å prøve deltakelse kostnadsfritt i en periode, her vil det også være viktig å arbeide med å skape en kultur i lag og foreninger der det er fokus på å onnlemme ”nye” frostinger fra andre land i aktivitetene.
- Skape og ta i bruk kvalitativt gode og attraktive møteplasser som kan bidra til økt integrering mellom frostinger med ulik bakgrunn, og der prinsippet om universell utforming legges til grunn.
- Utvikle et felles aktivitetsområde i sentrum der areal og tilpasning utarbeides med bred brukermedvirkning både fra fastboende og innvandrergruppen.
- Invitere en eller flere kunstnere fra Baltikum til å lage en eller flere kunstverk eller installasjoner som inviterer til berøring og bruk på dette aktivitetsområdet. Dette skal være et bilde på den kulturpåvirkningen vi får fra våre ”nye” frostinger med utenlandsk bakgrunn, og også være med på å gi innvandrerne en egen stolthet over å ha med seg en ”bagasje” fra egen kultur.
- Arbeide for at nyinnflytta familier finner seg til rette i lokalsamfunnet.
Lage fadderordninger for innvandrere der de familier eller enkeltpersoner fra Frosta får mulighet til å ta et ekstra ansvar for integrering av innvandrere. Herunder gi nyinnflytta familier informasjon om det som finnes på Frosta.
Tilby en «oppstartssamtale» med alle innvandrede familier og personer – kartlegge interesser, preferanser, ønsker, tilby omvisning i kommunen.
- Gjennomføre profileringstiltak der Frosta markedsfører seg som en god kommune å flytte til med gode tiltak for integrering og ikke minst en kultur for integrering av innflyttere til kommunen.

4 - MÅLGRUPPE :

Målgruppa for prosjektet er spesielt retta mot arbeidsinnvandrere fra Baltikum - særlig arbeidstakere fra Litauen og Polen. Dette skyldes at denne gruppa i stadig større omfang bosetter seg på Frosta på fast basis, og at også øvrige familie flytter hit. Dette er viktig for Frosta som bosettingskommune, men gir også noen utfordringer innenfor tjenesteområdene i forhold til felles språk og kulturforståelse.

Organisering av Bolyst-prosjektet er dermed blitt mer sektorovergrepene og helhetlig etter hvert. I den sammenhengen er arbeidet med samfunnsforståelse og kulturkunnskap viktig.

Det er stort behov for et helhetlig og strukturert arbeid for å sørge for at denne innflyttergruppa trives på Frosta, og at de blir boende her. Frosta-samfunnet er avhengige både av arbeidskraften og de øvrige ressursene deres, og de trenger, på samme måte som alle innbyggere, å møte et tilrettelagt system og hjelpeapparat som forstår den spesielle situasjonen de befinner seg i.

Parallelt med Bolyst-prosjektet vedtok Frosta kommune å bosette flyktninger for første gang på mange år. Erfaringene fra en liten kommune som Frosta tilsier at begge gruppene har mange felles behov, og metodikken for å arbeide godt med integrering har mange likheter uansett om du kommer som arbeidsinnvandrer fra Øst-Europa eller flyktning fra Afrika. På bakgrunn av det, og at prosjektleder for Bolyst-prosjektet også var ansvarlig for den første bosettinga, ble det stort fokus på å se disse oppgavene sammen og samle tiltak og kompetanse i en felles integreringstjeneste.

Arbeidsinnvandrere fra EØS-området har andre rettigheter og plikter enn de som kommer utenfra, men det er et politisk vedtak i Frosta kommune, at så langt det er mulig skal arbeidsinnvandrere behandles på samme måte, for eksempel muligheter for å delta på norskopplæring der det er mulig og kapasitet. Ofte vil arbeidsforhold vanskeliggjøre dette.

5 - ORGANISERING AV ARBEIDET :

Bolystprosjektet har vært organisert som et prosjekt med prosjektgruppe og styringsgruppe. Her har både politisk og administrativ side deltatt. I løpet av prosjektperioden har det vært ulike deltakere i prosjektet, og sammen med sykmeldinger og til tider for liten kapasitet i ulike kommunale enheter, har det ført til en utfordring for framdrift og kontinuitet i prosjektet.

Det har vært få organiserte møter i prosjektgruppa, og avtaler er gjort på epost og telefon. Rådgiver Torgunn Østbø har vært prosjektleder den største delen av prosjektperioden.

Ordfører har hele tiden vært aktiv medarbeider i prosjektet og er en viktig omdømmebygger for nye innflyttere. Det har også vært skifte av ordfører i perioden.

Formannskapet var styringsgruppe i starten av prosjektet, og på grunn av ny politisk organisering er Komite Folk styringsgruppe nå i avslutningsfasen.

I tillegg til kommunalt ansatte er det brukt ekstern kompetanse der det har vært ønskelig og viktig. I avslutningsfasen kan en se at dette burde vært gjort i større grad enn det som er gjort.

6 – FOKUSOMRÅDER :

De ulike delmålene i prosjektet ble sammenfatta i seks fokusområder. Dette er gjort etter innhold i prosjektplanen og også etter nødvendige endringer underveis i prosessen. Sluttrapporten gir en oversikt over noen aktiviteter og tiltak som er gjennomført i de ulike fokusområdene. Lista er ikke uttømmende, og den følger heller ikke ei kontinuerlig tidslinje, men heller satt opp etter tema.

- 1 - Kartlegging i innvandrergruppa – trivsel, ønsker, behov
- 2 - Legge til rette for felles møtepunkt for å praktisere språk
- 3 - Utvikle møteplasser/aktivitetsområder i sentrum – kunstprosjektet
- 4 - Kulturforståelse og kompetanseheving
- 5 - Organisere fadderordning for nye familier
- 6 - Gjennomføre profileringstiltak og utvikle informasjonsmateriell på flere språk

6.1 - Kartlegging i Innvandrergruppa – trivsel, ønsker, behov

Kartleggingsfasen :

Bolystprosjektet starta opp høsten 2013 med et felles møte mellom prosjektgruppa, arbeidsgivere og arbeidstakere. Dette var knytta til delområdet om å gjennomføre kartlegging blant målgruppa for å finne ut hva deres behov for å trives godt eller enda bedre på Frosta. Både arbeidsgivere og arbeidstakere var entydige på at norskkurs på kveldstid hadde førsteprioritet.

Dette ønsket om å avholde norskkurs ble også gjentatt i et seinere informasjonsmøte.

Det har gjennom hele prosjektperioden vært tett kontakt med de ulike arbeidsgiverne både på epost, telefon og samtaler.

I løpet av prosjektperioden er det holdt 6 åpne møter.

Tema har vært forskjellige fra informasjon og ønsker om forbedringer i dialog med kommunen, aktiviteter og til informasjonsmøter om skatt og rettigheter fra NAV.

Etter hvert er fokus i prosjektet dreid mer mot familier med fokus på oppvekstområdet. Dette er gjort både på grunn av uttalt behov fra enhetene og fra målgruppa sjøl.

Kartlegging – SWOT-analyse :

Helt i starten av Bolystprosjektet ble det gjennomført en SWOT-analyse på helsestasjon, barnehage og skole for å kartlegge det kommunale tjenesteapparatet sine behov i forhold til temaet. Her er det mange sammenfallende ønsker og behov, og bedre kulturkompetanse og språkkompetanse er blant anna viktige fellesnevnerne.

Dette var nyttig i forhold til prioriteringer i videre arbeid.

SWOT-analysen ble gjennomført parallelt med arbeidet med å bosette flyktninger i kommunen. Dette er to ulike grupper med forskjellig utgangspunkt, men samtidig er det mange felles utfordringer for begge gruppene, kanskje særlig i forhold til gode integreringstiltak og tidlig innsats etter bosetting uavhengig av alder.

6.2 - Legge til rette for felles møtepunkt for å praktisere språk

Norskkurs :

Norskkurs for utenlandske arbeidstakere ble gjennomført i 2014 med 44 deltakere og gjentatt i 2015 med 32 deltakere. Noen var med begge år. Deltakerne var inndelt i to grupper etter mestringsnivå. Ettersom nesten alle deltakerne var fra Litauen hadde begge gruppene tolk som behersket både norsk og litauisk og fungerte som tolk og språkstøtte. All skriftlig informasjon og brev ble sendt både på norsk og litauisk. Kursene varte begge rundt 50 timer, og det var krav om 80 % oppmøte for å få kursbevis. Totalt har 76 deltakere deltatt et eller begge år. Konklusjonen etter kursene var at dette var et svært vellykket tiltak !

Det var planlagt å bruke midler til å gjenta norskkurset i 2016, men da var interessen for liten. Dette skyldtes hovedsaklig feil tidspunkt i forhold til arbeidstid og innhøstingssesong og manglende lærerkapasitet.

En kuriositet er at begge de avholdte kursene har hatt lærere som opprinnelig kommer fra Polen og Litauen! Dette har vært en styrke for deltakerne !

Avslutning på norskkurs, våren 2015

Tilbakemeldingene fra arbeidsgiverne både underveis i prosessen og etterpå, var entydig positive, og flere av dem hevder at det er blitt lettere å kommunisere med arbeidstakerne.

En utfordring som arbeidsgiverne peker på er - «i Norge er vi alt for glad i å snakke engelsk!»! Det fører til at engelsk blir like vanlig i kommunikasjonen på arbeidsplassen som norsk. Bolyst-prosjektet gjorde en bevissthetsøvelse overfor arbeidsgiverne på viktigheten av å bruke norsk i dialogen. Erfaringene våre var at dette var de lite bevisste på i utgangspunktet, men det var enighet om du skal bli god i norsk må du snakke norsk! Positiv utvikling og endring!

Møteplasser i sentrum :

Et av målområdene i prosjektplan er å utvikle og utarbeide gode møteplasser i sentrum. Dette arbeidet blir sett sammen med utvikling av det nye utearealet rundt Frosta skole og sentrumsarealene mellom skolen og Alstadsenteret. Arbeidsinnvandrerne har også kommet med forslag til hva og hvilke møteplasser de ønsker, og hva de bør inneholde. Blant anna er det satt opp basketballkorger på skolens uteområde etter ønske om bedre treningsmuligheter for nasjonalidretten i Litauen ! Dette tiltaket har ikke kommet så langt som ønskelig, og det henger i hovedsak sammen med kapasitetsutfordringer på teknisk enhet.

GAIA :

GAIA – internasjonalt møtested ble dratt i gang våren 2015 og var ment som et lavterskeltilbud og internasjonalt treffsted for alle frostinger, og der innflyttere med annet morsmål enn norsk kunne få en sosial møteplass med fokus på norsklæring i naturlige sammenhenger. Det er etter hvert blitt integreringstjenesten som har tatt hovedansvar for dette tiltaket, og det brukes i liten grad av målgruppa for Bolyst-prosjektet i dag. Det kan skyldes at det ikke fungerte for denne målgruppa eller at innholdet etter hvert mer ble dreid mot flyktninger og ikke arbeidsinnvandrere.

Treffsted for familier :

Etter ønske fra enkeltfamilier med barn ble det oppretta et tilbud der litauiske foreldre og barn kunne møtes for å arbeide med å gjøre barna kjent med heimlandets egen kultur. Det kunne være barnesanger, bøker og leiker fra Litauen. Dette ble organisert av familiegruppene sjøl, og

Bolystprosjektet bidro med lokaler og noe oppstartmidler til bøker og spill. Treffstedet har vært aktivt i perioder der det har vært uttalt behov for det.

Biblioteket har også fått midler til innkjøp av bøker og ordbøker på de baltiske språkene. Dette har vært positivt på flere måter, blant annet at biblioteket er blitt godt kjent blant arbeidsinnvandrerne og brukes også i andre sammenhenger.

6.3 - Utvikle møteplasser og aktivitetsområder i sentrum – kunst

Dette er i utgangspunktet en stor del av Bolyst-prosjektet, og det er dessverre ikke gjennomført i henhold til prosjektplanen.

Det ble tidlig i prosessen oppretta kontakt med kunstmiljø i Litauen og HINT med tanke på utsmykning i form av et kunstverk i sentrum.

Dette var et sentralt og spennende – og også vanskelig - område i vedtatt prosjektplan.

Målsettinga med dette var at utvikling av dette kunstverket skulle skje i tett sammenheng med utvikling av sentrumsområdene og uteområdet for Frosta skole. Bolystprosjektet engasjerte en egen fagperson for å følge opp dette.

Det er flere årsaker til at dette fokusområdet ikke er blitt gjennomført som planlagt :

Utvelgelse av kunstnere og uttrykksform :

Muligheter for å oppnå kontakt med øst-europeiske kunstnere, her valgte prosjektgruppa kunstnere fra Litauen for å avgrense oppdraget noe, viste seg å by på vanskeligheter.

Arbeidet med å opprette og opprettholde denne kontakten fikk utfordringer både med språk og ulike oppfatninger om hva som skulle og kunne prioriteres.

Det var også vanskelig å enes om hvordan utvalg av kunstverk og uttrykksform skulle foretas. Dette var nok generelt et tiltak som var litt større og mer omfattende enn planlagt.

Samarbeid med KORO :

KORO ble trukket inn i arbeidet, og det ble også sendt søknad om støtte fra KORO. Søknaden fikk avslag, og Bolystprosjektet sitt kunstverk, men det kom ikke innenfor KORO sine tiltak og rammeverk.

Uteområde ved Frosta skole / Sentrumsområdet :

Arbeidet med uteområdet for Frosta skole der dette var en del av det, ble kraftig forsinka, og arbeidet er fremdeles heller ikke gjennomført.

For Bolystprosjektet var det viktig å tenke helhetlig, og at arbeidet med uteområdet kom i gang først ettersom det var mest omfattende. Det var positiv og konstruktiv dialog mellom Bolystprosjektet og Samarbeidsutvalget ved skolen i forhold til felles tanker om hvordan kunstverket skulle utformes. Det var ønskelig at dette skulle være et kunstverk som kunne brukes til å sitte, klatre, henge i – skapt for bevegelse !

Manglende framdrift og gjennomføring på denne delen av Bolystprosjektet, skyldes også prosjektleder sin manglende kapasitet i perioder, særlig gjelder det under bosetting av de første flyktningene. Det var heller ikke kapasitet til å gjøre noe med dette på teknisk enhet.

Etter hvert som tida gikk fra arbeidet i dette fokusområdet, ble det heller ikke prioritert nok. Det er bare å beklage at det ble slik for denne delen av prosjektet !

6.4 - Kulturforståelse og kompetanseheving :

Kurs og kompetanseheving :

Både på bakgrunn av Bolystprosjektet, og at Frosta har bosatt flyktninger, ble det gjennomført planleggingsdag for alle barnehageansatte i november 2014 med mangfold og integrering som gjennomgående tema.

I etterkant av planleggingsdagen er det utarbeidd rutiner for arbeid med fremmedspråklige barn til bruk i barnehagene, og disse er implementert.

I dette arbeidet deltok representanter fra alle barnehagene sammen med prosjektleder. Skole og SFO har også hatt tilbud om å gjennomføre det samme kurset.

Kursets innhold og organisering er utarbeidd av prosjektleder og bygger både på landinfo, kulturforståelse og kulturkompetanse. Det er bygd opp rundt konkrete metoder som kan brukes av alle.

INTEGRERING – HVA ER DET :)

Felles kulturforståelse og nettverksbygging :

Ytterøy oppvekstsenter i Levanger kommune har en stor andel av barnehagebarn og elever fra Litauen, og sammen med Ytterøy søkte barnehage og skole om og fikk midler til å være med på et lærerutvekslingsprogram mellom Litauen og Norge for å styrke kunnskapen om hvordan skole og barnehage fungerer og er i de to ulike landene.

I tillegg til eksterne midler fra NordPlus bidro Bolystprosjektet både som initiativtaker og med arbeidstimer og økonomiske ressurser.

Med bakgrunn i dette mobilitetsprosjektet, deltok totalt 36 lærere fra Norge og Litauen, med å gjennomføre et samarbeidsprosjekt i løpet av 2014-15 gjennom NordPlus. Samarbeidsinstitusjonene i Litauen befinner seg i Saugos i Silute-regionen, nord i Litauen. NordPlus-arbeidet ble initiert av Bolyst, og de to integreringstiltakene er knytta tett sammen.

Representanter fra Saugos var også på gjensitt på Frosta og Ytterøy der Bolystprosjektet deltok i organisering og gjennomføring av opplegget. Det er også skrevet en egen oppsummering etter besøkene og gjennomført kunnskapsspredning til resten av personalet.

Etter at de gjensidige besøkene gjennom NordPlus ble gjennomført har kontakten mellom Ytterøy og Frosta fortsatt. Dette har vært nyttig for begge parter.

Ytterøy og Frosta har mange felles utfordringer når det gjelder å integrere utenlandske arbeidstakere i lokalsamfunnet.

Ettersom Ytterøy er mye mindre vil en stadig større andel av litauere prege bildet i lokalmiljøet enda mer enn på Frosta.

En stor forskjell er antall arbeidsgivere. På Ytterøy er de fleste ansatt hos en stor arbeidsgiver – Ytterøykylling. På Frosta er det mange ulike arbeidsgivere der hver enkelt har et færre antall ansatte fra Litauen, Polen eller andre land. Det betyr at det er enda større behov for informasjon og samordning mellom de ulike arbeidsgiverne her på Frosta for å oppnå det samme for alle.

Det har også vært diskutert å få en fast samarbeidsavtale/vennskapsavtale med en kommune i Litauen, og da kan Saugos være aktuell ettersom det allerede er oppretta kontakt mellom Frosta og Saugos. Det er ikke tatt endelig stilling til dette, og det vil i tilfelle komme i forlengningen av Bolystprosjektet.

Bildene under er fra besøket i Saugos, november 2014. Gjestene ble tatt mot på Silute rådhus.

Tidligere ordfører Johan Petter Skogseth ble utvalgt til å representere Norge og Frosta i et utvekslingsprogram med Russland i regi av KS, departementet og SIU, høsten 2014. Dette har også fokus på felles kulturforståelse mellom Norge og Øst-Europa/Russland, og er interessant for Bolystprosjektet.

I mai 2016 fikk Frosta besøk fra regionen Silesian Gate i Tsjekkia. Dette besøket var en del av et program om kulturutveksling mellom Norge og Tsjekkia og finansiert av midler fra

Norwegian Grant. Ordfører Trine Haug og prosjektleder var hovedansvarlige for gjennomføring av besøket her på Frosta, og kommunen fikk invitasjon om videre samarbeid og kulturutveksling/utvikling.

Samarbeid med Silesian Gate i Tsjekia :

Dette er knytta både til felles erfaringer med omstilling i primærnæringa og sentralisering som er aktuelt både for Frosta, denne regionen i Tsjekia og samarbeidspartene våre i Litauen. Besøket for tsjekkerne her på Frosta viste overraskende sammenfallende utfordringer. Samarbeidsavtalen som ble underskrevet på Frosta skal følges opp med gjensidig til Tsjekia.

6.5 - Organisere fadderordning for nye familier

Frosta kommune har stort fokus på forebygging og tidlig innsats. Arbeidet med fadderordninger er drøfta både med FAU ved skolen og foreldreutvalgene ved barnehagene. Dette tiltaket er tatt inn i den ordinære drifta i barnehage og skole.

Det er hovedsakelig gjort for å bedre integreringen og ikke gjøre målgruppa for Bolystprosjektet mer «spesielle» enn nødvendig.

Det har vært økt fokus og større bevissthet på å bruke tolk og/eller språkassistent i det generelle foreldresamarbeidet både i helse, barnehage og skole.

6.6 - Gjennomføre profileringstiltak og utvikle informasjonsmateriell på flere språk

Oversetting av informasjonsmateriell :

Parallelt med norskkurset ble også en del kommunalt informasjonsmateriell oversatt til litauisk og polsk for å bedre tilgjengeligheten for de utenlandske arbeidstakergruppene.

VELKOMMEN TIL FROSTA PÅ ULIKE SPRÅK – et eksempel blant anna trykt på kart

	<p>VELKOMMEN TIL FROSTA</p> <p>Frosta er rik på kultur og historie. Et av Norges første tingsted – Frostatinget lå her. Like ved tingplassen har vi Logtun kirke fra 1400-tallet.</p> <p>Flere helleristningsfelt finnes i bygda, samt gravhauger fra vikingetida. På Tautra ligger Klosterruinen fra 1207. Det største fuglereservatet nord for Dovre ligger på Tautra.</p> <p>Frosta, med sin flotte beliggenhet midt i Trondheimsfjorden, er med sitt særpregede kulturlandskap og gode klima godt egnet for bl.a sykkelturisme, samt fjord og ferskvannsfiske.</p>
<p>SVEIKI ATVYKĖ FROSTA - litauisk</p> <p>Frosta yra turtinga savo kultūra ir istorija. Viena iš pirmųjų apeliacinio teismo susirinkimų vieta- Frostating vieta buvo čia. Priešais susirinkimo vietą mes turime Logtunn bažnyčią kuri pastatyta 1400 metais.</p> <p>Daugybė petroglifų uolų raižinių randama gyvenvietėje, taip pat pilkapių iš vikingų laiku. Tautroje randasi vienuolyno griūvesiai iš 1207 metų. Didžiausias paukščių draustinis įsikūręs Tautroje į šiaurę nuo Dovres .</p> <p>Frosta pasižymi savo puikia vieta vidury Trondheimo fjordo, dėl išskirtinio kraštovaizdžio ir puikaus klimato be kita ko puikiai tinka dviračių turizmui, taip pat fjordo ir gėlo vandens žvejybai.</p>	<p>WITAMY WE FROSCIE - polsk</p> <p>Frosta ma bogata kulture i historie. We Froscie powstalo jedno z najstarszych praw , tak zwane Prawo Frosty. Mamy tez stary kosciol tzw. Logtun kosciol z 1400 roku.</p> <p>We Froscie znajduja sie tez stare malowidla na skalach z czasow Wikingow. Na Teutrze znajduja sie ruiny starego klasztoru z 1207 roku. Najwiekszy rezerwat ptakow na polnoc od Dovre znajduje sie na Tautrze.</p> <p>Frosta ze swoim polozeniem w srodku Trondheimsfjorden (fjord) ma niesamowite krajobrazy i mozliwosci turystycznych. Mozna tu jezdzic rowerem, lowic ryby zarowno slodkowodne jak i slonowodne.</p>

I løpet av høsten 2015 ble det startet et arbeid med å samle og oversette informasjonsmaterieell om Frosta generelt og barnehage og skole spesielt til bruk i samarbeidet med foreldre/foresatte. I den forbindelse har enkeltforeldre blitt kontakta for å komme med innspill om hva de ønsker å vite.

Dette var et svært omfattende arbeid ettersom det skulle tilpasses lokale forhold. Generell informasjon om Frosta Kommune og informasjon fra barnehagene er ferdig utarbeidd, men er fremdeles ikke oversatt til andre språk. Dette skyldes delvis at det gjennom prosessen også ble viktig å ta med andre språk. Dette følges opp etter prosjektet er avslutta.

Vedtektene for de kommunale barnehagene er oversatt til engelsk og litauisk.

7. ØKONOMI :

I svaret på søknaden fra KRD og NTFK til Frosta kommune ble Bolyst-prosjektet godkjent med en total kostnadsramme på kr. 2.530.000.

Finansieringsplanen ble godkjent slik :

- Frosta kommune 630.00
- KRD 1.265.000
- NTFK 635.000

Det endelige prosjektregnskapet ser slik ut :

Aktivitet	2014	2015	2016	SUM
Bidra til møtepunkt i lag og foreninger	175 437	119 881	111 070	406 388
Gjennomføring profileringstiltak	9 286	19 765	93 990	123 041
Innkjøp av kunst		15 725	9 010	24 735
Innleie av prosjektledelse og prosjektarbeid	250 555	120 514	196 030	567 099
Kartlegging blant innvandrerne	142 225	60 480	35 680	238 385
Kartlegging av innbyggernes ønsker for Frosta		2 650	64 156	66 806
Kontorhold, reiser	41 374	20 000	20 000	81 374
Planlegge møteplasser i sentrum	58 900	26 500	11 660	97 060
Sum kostnad	677 777	385 515	541 596	1 604 888

Prosjektregnskapet viser at utgiftene har vært mindre enn det som var antatt i prosjektplanen. Årsakene er kommentert tidligere, og dette er særlig knytta til arbeidet med møteplasser og kunstuttrykk i sentrum.

I tillegg til de rene utgiftene er det lagt ned arbeidsinnsats med tiltakene i prosjektet både i lokalsamfunnet og de offentlige institusjonene, og dette er ikke alltid enkelt å tallfeste.

8 - NOEN KONKLUSJONER OG ERFARINGER :

Kartlegginga som ble gjort helt i starten av Bolystprosjektet har, etter dialog med innflytterne og flere av arbeidsgiverne deres, blant anna resultert i norskkurs, oversatt materiell, studietur til Litauen, samarbeid med Ytterøy, kompetanseheving på fremmedspråklige i barnehage, kontakt med kunstmiljø i Litauen og møteplasser som GAIA.

I løpet av prosjektperioden er fokus dreid fra landbruk og arbeid til oppvekst og familie, og det er også et resultat av kartlegginga i starten og de innspillene som er kommet gjennom prosjektperioden. Dette har vært både naturlig, nødvendig og nyttig.

Det har vært et spennende arbeid der mye har skjedd i tett dialog med de involverte, men likevel er det vanskelig å måle kortsiktig effekt av et slikt arbeid ettersom det angår ei stor gruppe på mange områder.

Samtidig er det en utfordring å holde engasjementet oppe i et prosjekt som går over så lang tid og med perioder med dårligere kapasitet. For Bolyst-prosjektet vårt har det ført til at deler av prosjektet ikke er blitt gjennomført i tråd med prosjektplanen. Det gjelder særlig overfor delmålet om å skape en møteplass med et sentralt kunstuttrykk.

Vi beklager at denne spennende delen av prosjektet ikke ble fullført etter gode intensjoner og en bra oppstart, og hovedårsakene er beskrevet tidligere i sluttrapporten.

I en slik sammenheng mener vi at det hadde vært en fordel om flere Bolyst-prosjekt kunne vært kobla sammen i nettverk både for å utveksle erfaringer og motivere hverandre. Dette har vi savnet i arbeidet, og det var også en arbeidsform som ble antydnet da prosjektet starta opp. Vi hadde nok også forventninger til at det kom på plass uten at det har betydd mye for framdriften i Bolystprosjektet på Frosta. Det ville kanskje betydd noe for valg av tiltak.

Noen nyttige erfaringer fra prosjektperioden er at **et felles språk og muligheter for kommunikasjon** er en nøkkelfaktor for integrering.

Dette kan være en stor utfordring for kommunen ettersom innvandrere fra EØS-området ikke har særlige rettigheter i forhold til norskopplæring og morsmål slik reglene er i dag. Det er savn og vanskeliggjør integrering i lokalsamfunnene.

Erfaringer gjennom Bolystprosjektet har ført til større bevissthet om bruk av tolk i direkte samhandling med de nye innbyggerne våre. Det bør være en godkjent tolk, særlig i sensitive samtaler, slik at ikke enkeltpersoner må fortelle egne opplysninger til noen som de kjenner godt. I små kommuner og mindre miljø vil det være vanskelig å være nøytral i slike samtaler.

Erfaringer fra prosjektet viser behov for å ansette egne tospråklige språkassistenter i barnehage og skole med tanke på integrering. Dettet er viktig både for integrering og for at barna til arbeidsinnvandrene får beholde sitt morsmål og egen kultur og identitet i et nytt miljø. Samtidig inspirere det utenlandske arbeidstakere til å finne arbeid også utenfor grøntnæringa, og det hever deres status i lokalsamfunnet. Det er positivt for hele gruppa !

Kunnskap om hverandres kultur og samfunn er viktig for å bedre forståelse og integrering. I denne sammenhengen er kompetanseheving blant ansatte i hele kommunen viktig for å skape bedre forståelsen. Kunnskap er ferskvare, og det er viktig at dette kommer inn i et innarbeidd system og skjer løpende. Kunnskap utvikler også holdninger og verdier om forskjelligheter og likheter, og det er viktig i et likeverdig bilde. Vi har erfart at innflytternes meninger og oppfatninger er viktige for å forstå både vår og deres bakgrunn, tradisjoner og kultur.

Vi tenker at de erfaringene Frosta kommune har gjort med kursing av ansatte innenfor oppvekstområdet, er erfaringer vi gjerne kan videreformidle og fortelle om til andre i lignende situasjoner. Vi stiller oss positive til det !

Det er også med på å bygge opp under Frosta sitt omdømme som er nevnt allerede i starten av sluttrapporten, og som også var ei av målsettinga da søknaden ble sendt.

På bakgrunn av det blir det vurdert å gå videre med ideen om å opprette en vennskapskommune i Litauen eller Polen. I tillegg er det gjort avtaler om videre samarbeid med Silesian-regionen i Tsjekkia.

Frosta har mange flinke og ansvarsbevisste arbeidsgivere, og de bruker mye tid på å veilede arbeidstakerne sine i det norske systemet i tillegg til å være «bare» arbeidsgiver. For mange oppleves det offentlige systemet tungvint og lite fleksibelt. Bolystprosjektet vårt har vist at særlig NAV er utfordrende å forholde seg til ettersom tjenestene er såpass spesialiserte som

de er. For målgruppa vår har det ikke vært enkelt å finne fram på internett heller på grunn av språkutfordringene.

Det betyr at arbeidsgiverne må bruke mye energi og tid på å hjelpe i forhold til trygderettigheter-, og plikter. Vi har opplevd at det er vanskelig å gjøre noe med dette og har, uten å lykkes, prøvd å få til informasjonsmøter sammen med NAV slik det er gjennomført sammen med Skatteetaten. Her er det noe å gå på !

9 . SLUTTORD :

Bolyst-prosjektet har hatt mange involverte, og mange tiltak er også gjennomført. Vi er ikke kommet i mål med alt, og vil ta med det og erfaringene fra prosjektet i det videre arbeidet. Slik som prosjektet har vært organisert, er vi optimistiske til at arbeidet blir implementert og ikke bare et tidsavgrensa prosjekt.

TAKK FOR JNNSATSEN TIL ALLE SOM PÅ ULJKE MÅTER HAR VÆRT MED PÅ Å SKAPE BOLYST OG JNTEGRERJNG PÅ FROSTA GJENNOM BOLYSTPROSJEKTET :)

Frosta kommune, høsten 2016

Torgunn Østbø - prosjektleder